

F O A I E

пептрь

МШТЕ, ШШМЪ ШШ ЛШТЕРАТЪРЪ.

№. 41.

Luni 12. Octomvrie,

1842.

ВІАЦА ПРНЦЪЛЪІ ДІМІТРНЕ КАНТЕМІР.

(Din хронографіе Молдовеі.)

Історіа ні дмѣдошазъ кѣдѣва До-
мніторі стрѣлѣчїдї прїн фапте de ресвоае
сеаѣ прїн о администраціе дндѣлеаптъ,
карїї дн кѣрсѣл остепїтоарелор днделет-
нїчїрї, аѣ пѣстрат драгостеа кѣтръ дм-
вѣдѣтѣрї, шї адесеорї, Мѣселе челе пач-
нїче с'аѣ вѣзѣт петрежанд дн тавере шї
дн мїжлокѣл днвѣлзїрїлор полїтїче. Кѣл-
тївїреа че хѣрѣзек Домніторїї шїнделор
шї артелор днрїзѣразъ асѣпра ферїчїреї
попорѣлѣї лор, кѣчї ії кѣлег дїн еле, дн
фолостѣл окѣртѣїреї, тоате черкѣрїле каре
векѣрїле аѣ адѣнат шї аѣ апробат.

Цара Молдовеї, каре прїн а еї позї-
ціе, ера свѣзѣс а черка тоате вѣтеле знѣї
гѣвернѣ нестаторнїк, днвѣлзїтѣ прїн не-
пѣтѣрате тѣлвѣрѣрї полїтїче, аѣ вѣзѣт дїн
кѣнд дн кѣнд рѣсѣрїнд дїн сїнѣл еї кѣдѣ-
ва Домніторї, карїї прїн а лор ценїе, а-
прїндеа фокѣл чел сѣїндїт ал дмвѣдѣтѣ-
рїлор, че ера апроане de а се стїнде, шї
а кѣрѣїа лѣкоаре се пѣреа кѣ аре а кѣ-
лѣзїї патрїа кѣтръ о врїлантѣ вїїторїме.

Дн ачест кїп ла апѣл 1561, Домнѣл
Іаков, сопранѣмїт: Деспота, шї ла 1640

Васїліе Лѣпѣ, прїн ашезареа скоалелор
шї днтрѣнїреа дн царѣ а знѣї пѣтѣр de
дмвѣдѣдї стрейнї, аѣ фост дескїе Молдо-
венїлор карїера чївїлїзациїеї, каре не атѣнче
с'аѣ фост днсемнат прїн днформареа de
кѣдѣва барвадї прекѣт: Мїтрополїтѣл До-
софѣї, логосѣтѣл Евстратї шї логосѣтѣл
Костїн Мїрон, Історїографѣл Молдовеї.
Дар прїндѣл Дїмїтрїе Кантемір, есте фѣ-
рѣ дндоїалѣ барватѣл чел маї вреднїк de
днсемнат рѣсѣрїт дн ачестѣ епохѣ.

Днсѣфледїт че о неконтенїтѣ сїргѣ-
їндѣ спре а се дндеплїнї дн челе вѣне,
а се лѣтїна пре асепенїї сеї, ачеста ера
скопѣл вїедеї сале, дїн непорочїре преа
тѣлвѣратѣ, а кѣрїа днсѣ свенїре шї ка-
тастрофе днформеазѣ о epїzодѣ їнтере-
сантѣ дн Історїа патрїеї поастре.

Дн епоха днкѣлкѣрїлор челор десе,
ла каре аѣ фост цара свѣзѣс, тѣлте фа-
мїлїї Молдовене, ера тѣнате de Тѣтарї
дн ровїе, шї ла днченѣтѣл ачестѣї век
с'аѣ вѣзѣт днкѣ дн Іашї Мѣрзачї вїзї-
тѣнд пре рѣденїїле лор крещїне. Дн а-
чест кїп стрѣтїоннї Кантемірїлор, рѣнїдї
дїн ачестѣ царѣ, дѣпѣ тречереа тїмпѣлѣї
с'аѣ префѣкѣт їар дн Молдовенї, пѣстрѣнд
днсѣ а лор пѣме de Хан-Емір (Кантемір).
Днкѣ дн епоха лѣї Стефан чел маре

Кантемірію окъпа дналте постъри прекъм се ведереазъ дин хрисоавеле веки, при каре азъ къпътат даніе оарекаре мошій дн ципътел Фалчівлі, дн локъл ачелора че лі с'азъ фост востърат де Тътарі дн Бесарабіа.

Dimitrie Кантемір с'азъ пъскът дн Молдова ла 26. Окт. 1673, дн епоха дн каре поарта авеа асъпра Молдовеі о директъ дпріѣрїе, къщїгатъ прип а еї вїрѣінде асъпра крещїнілор. Къ тоате ачесте, аледерїе Домнілор се фъчеа тот днкъ де къръ воеріі пъмъштенї, шї фамиліа Кантемірілор, чеа де пе зртъ, с'азъ днпъртъшїт де ачест дрітѣ стънс пъп' ла епоха стрълъчїтеї конвенції де Акерман, кънд с'азъ днтърнат еаръ Молдовеі.

Пърїнтеле лїї Dimitrie, принцъл Константїн Кантемір, кареле съв фаїмосъл Іоан Собїескі, рїга Полонїеї, азъ фост днвѣдат маестріа армелор, ера пе атънче сардар шї komendant de трії ценътърї а ле дереї де цїос, ел с'азъ днвѣдат пе тропъл домпеск ла 1684, шї кънд поарта Отоманъ іазъ черът пре звл дин фїїї сеї дрепт депозїт, ел трїмісе ла Константїнополї пе фїзл сеѣ принцъл Антохіе къ о свїтъ де шесъ тїперї воері, іар дъпъ трії анї тъпъръл Dimitrie азъ мерс де азъ скїмват пе фрателе сеѣ чел маї маре.

Пе атънчѣ domnea дн Цара ромънеаскъ принцъл Бранкованъл ачел маї къмпліт дъшман де моарте а фамиліеї Кантеміренїї. Пърънс де о сїмдїре де жалъзіе (zavistie) пе каре спореа ковършїреа мерїтелор тїпърълїї Dimitrie, Бранкованъл азъ хотърът а сърпа ла поартъ кредитъл фаїмеї принцълїї Молдовеї; дрептачеа азъ днченът а днсѣла марелїї vezir препъсърї, къмкъ Dimitrie нъ ар фї фїзл аде-

върат а принцълїї Молдовеї, къ тїпъръл трїмес дрепт депозїт ера зп стрейн, нъмаї спре а дншела пе поартъ ка съ скапе принцъл Антохіе.

Мареле vezir, че ера deodatъ плекат а се ademeni de днпътърїе Бранкованълї, азъ адъс днаїнтеа са пе Dimitrie спре а се лъмърї деспре ачесте днпреціѣрърї. Дар дндатъ че възъ асемепареа чеа маре днтре ачест тъпър шї бъртъпъл Кантемір, азъ дндълес къ Бранкованъл азъ врїт ачеа маї дефъїматъ клеветїре шї къ тоате ачесте пърї нъ авеа алт скопѣ, декът а дндестъла о зръ персональ. Днкът днлок де а вътъма пе принцъл Молдовеї, Бранкованъл азъ спорїт кредитъл лїї ла поартъ, шї мареле vezir де атънче с'азъ кърїнс де чел маї адевърат прїетешъ пентрѣ тъпъръл Dimitrie, кареле фъкъсе о маре дпрїѣрїе асъпра ачестїї днтѣѣ дрегътор а Імперїеї; маї дн зртъ Dimitrie і дъдъ мїї пръве де днсѣшїтї бриланте а мїндеї шї а інімеї сале, deosevїndъсе прип о пъртаре атът де дндълеаптъ шї къмпътатъ, днкът азъ стрълъчїт фаїма нътелїї де дндълепчїзне шї де дрептате каре азъ фост къщїгатъ пърїнтеле сеѣ.

Dimitrie зртасе днтъеле сале днвѣцътърї дн Молдова ла інстїтутърїе, деспре каре ам ворыїт маї сѣс. Дн къръл петречереї сале ла Константїнополї с'азъ днделетнїчїт къ лімба шї тъсїка търчеаскъ. Ел фъкъ о адъккъ черчетаре шї днвѣцътъръ асъпра манъскрїселор персіане шї арабіче, шї прип а лор алътъраре къ ачеле европїене азъ компъс історїеа са де Імперїа Отоманъ, каре кърїнде зп пост днсетпътор днтре кърдїле класїче. Ел азъ днтродъс маї днтѣѣ потеле дн

тѣсика тѣрчѣаскѣ, ші аѣ компѣс тѣлте
кѣспіче каре пѣлѣ асѣзі се сѣпѣ дп Тѣр-
чіа кѣ о тѣре тѣлѣтѣре.

Дѣпѣ ачесте пріңдѣл Аптохіе аѣ ве-
пѣт ла Константінополі де аѣ кѣпріне ло-
кѣл фрѣтелѣ сеѣ, кареле с'аѣ дп тѣрнат
дп Молдова ла 1691. Ресвоіѣл дп тѣре По-
лоніа ші поарта се апріңсѣсѣ ла 1692,
кѣнд фѣйтосѣл сераскіер Далтаван аѣ ші
аседіат четатеа Сорока. Доріңда чеа дп-
фокатѣ а тп тѣрѣлѣ Дімітріе л'ндѣмѣ а
дп соді не пѣрпнтеле сеѣ дп ачѣастѣ експе-
діціе мплітарѣ, кареле кѣ оастѣа молдо-
ванѣ ера кемат а се вѣте кѣ Полоніі.
Аседіа ачестѣі четѣдзі, де Романі дпкѣ
зідітѣ, аѣ дпнѣт дела 27. Септ. пѣп' ла 9.
Окт., кѣнд тпмпѣл чел непріпнчос де тоа-
мпѣ аѣ невоіт не Тѣрчі а се траде песте
дѣпѣре.

Дп кѣрсѣл ачестор дп тѣі дп рѣцірі
мплітаре, тп тѣрѣл Дімітріе дѣдѣ прѣве де
презенціа ші аѣрптеа мпңдеі, прѣкѣт ші
де кѣражѣл сеѣ. Не атѣнче аѣ пердѣт не
пѣрпнтеле сеѣ кареле тѣрпсе дп 12. Мар-
тіе 1695.

Дп апітеа торѣеі сале Константпн Во-
дѣ, дѣпре датпна чеа веке а Домнілор де
маі пѣпте, аѣ адѣнат дп дп тѣрѣл сеѣ пре
фпй ші пре воеріі дѣрѣі, дѣпѣ сѣѣтѣріі
дп делепте ші патріотіче лі зісе кѣ, сім-
дпнд апроніереа мпнѣтѣлѣ де не зртѣ ал
впдедеі сале, доріңда лѣі чеа маі дп вѣпѣ-
еатѣ есте, ка сѣ се алеагѣ зп зртѣтор а
Домніеі. Алеѣереа пѣ пѣтеа фі дп доі-
тоаре, Дімітріе с'аѣ алес кѣ ковѣрпшереа
вотѣрлор, ші вѣтѣрѣл Каптемір с'аѣ
ліпцііт асѣпра вїторпмеі патріеі каре о
дореа фѣрпчітѣ сѣв гѣверпѣл чел дп делепт
а фпѣлѣ сеѣ, пѣдѣждѣнд кѣ ачѣастѣ але-

ѣере се ва дп тѣрі ші де Д. поартѣ. Дар
лѣкрѣл аѣ зртат дп алѣеліѣ, кѣ повара
аврѣлѣ аѣ кѣспеніт мерітеле ші слѣжѣеле
каре аѣ фост фѣкѣт Константпн Водѣ дп
кѣрсѣл зпѣі каріере дп делѣпгате, дѣчі ла
1695 Константпн Дѣка с'аѣ пѣміт Домп
Молдовеі.

Атѣнче Дімітріе ш'аѣ пѣрѣсіт патріа
фѣрѣ пѣдежде де а пѣтеа лѣкра пѣптрѣ
а еі фѣрпчіре ші аѣ мерс ла Константпно-
полі спре а се ашеза аколо кѣ фрѣтеле
сеѣ Аптохіе. Ресвоіѣл дп апѣл 1697 дп
стѣлсе дп вїада чеа ліпціітѣ. Дѣпре дп-
вїтареа тѣрѣлѣ vezir, Дімітріе аѣ мерс кѣ
арміа тѣрчѣаскѣ ші аѣ фост фадѣ ла вѣтѣ-
ліа чеа фѣйтосѣ де Цѣнта, че Австріеніі
сѣв команда пріңдѣлѣі Евгѣніе де Савоіа,
аѣ фат сѣлтанѣлѣ Мѣстафа II., ла 11. Септ.
ачелѣі ап. Дпсѣ ел пѣ с'аѣ дп пѣртѣшпт
де ачѣастѣ вѣтѣліе, че дѣпѣ дп впңѣереа чеа
кѣсплітѣ а арміеі тѣрчѣеці с'аѣ дп тѣрнат
ла Константпнополі.

Пріңдѣл Дѣрѣі ромѣнѣціі, крѣдпнчос
сістѣмеі сале де дѣшманіе, прігонеа не а-
тѣндоі фѣрѣціі Каптемірѣціі кѣ тоатѣ енер-
гіа каракѣрѣлѣі сеѣ челѣі зрпчос, ші спре
а і се немері пѣпѣл, аѣ дп тѣрѣвпңдат тоа-
те мпзлоачеле ші тоатѣ дп рпзрпреа пѣтереі
сале.

Маі алес Дімітріе прпн дп алта стпмѣ
пѣлмкѣ де каре се дп пѣртѣшеа дп Кон-
стантпнополі, знде дп де обшпје ера іѣвпт,
дп вїта асѣпрѣшп зрпѣеа не дп пѣкѣтоаре, ка-
ракѣрѣл сеѣ статорпк ші дрѣнт і кѣдпга-
сѣ драгостѣа тѣтѣрора, ші депліна кѣпо-
щпңѣ а літѣелор орпентале, мапіереле по-
впме ші вѣлнде 'л фѣкѣсѣ а фі доріт дп
тоате соціѣтѣдпме капіталіеі.

Бранковѣл пѣ аѣ крѣдат ппчі остѣ-

пеле, нічі ванї спре а депърта не ривалъл сеѣ дела кърте, ши лн зртъ аѣ кьпътат ферманъл дїсцерегеї сале. Къ тоате ачесте трімвъл *) сеѣ нѣ аѣ фост лнделъпат, кьчї Dīmītrīe лнщїицїндъсе де асемеке зпелтїрї, аѣ прїїміт оспїгалїтатеа че іаѣ пропъс файтосъл пашъ Далтаван, кареле л цїнъ патрзъчї зїле лнтр'ън адъност некъноскът, лн тречере де тїмпї і с'аѣ немерїт а траде лндъръпт поръпка чеа недреаптъ, датъ лн зрта пькреї Бранкованълї.

Дъпъ ачесте прїндъл Dīmītrīe с'аѣ лнтрънат ла кърте къ стрълъчїре мълт маї mare декът алте дъдї, ши не тоатъ зїоа vedeа спорїнд о лнкредере каре о лнвреднїчїсе.

Петръ а луделеце кьвълптъл зреї Бранкованълї, дестъл есте а щї, къ Dīmītrīe кьзта къ mare дорїндъ domnїа Църеї ромънещї. Лн маї мълте ръндзрї ленъдасъ пропъспереа Domnїеї Молдовеї, каре, дъпре а са черїре, с'аѣ фост дат фрателъї сеѣ Antoxie.

Ачест поѣ Domn, пърчесесъ ла 1696 ка съ еїе гъверпъл Църеї. Dīmītrīe аѣ мерс лнпревъпъ къ фрателе сеѣ, ши атънче фъкъ кьнощїндъ къ прїндеса Касандра, фїйка лї Шарван Кантакъзїн, кареле domnїсе лн Цара ромънеаскъ. Лнзшїрїле челе лнкълптътоаре ши rare прїн каре се деосебеа ачeastъ прїндесъ, нѣ тързїѣ аѣ сьвцїѣгатїнїма лї Dīmītrīe, кареле с'аѣ ши лнсѣрат къ еа, лнтръ деплїнъ лнкредере де ферїчїреа, каре іл ащепта дїптр'о зпїре лнтемее-тъ не драгосте ши не нїще мерїте атът де rare. Дар ачeastъ лнсоцїре аѣ маї спорїт лнкъ зра Бранкованълї, кареле аѣ фъкът

атъта опїнтеле ши жерве де ванї, лнкът Antoxie с'аѣ скос din Domnїe ши Dīmītrīe аѣ акомпїнат їар не фрателе сеѣ ши се статорнїчї ла Константїнополї. Аїче лнчепе вїаца прїватъ ши пачнїкъ, де се поате пзмі аша о петречере лн мїжлокъл лнгрїжїрїмор че абеа деспре патрїеа за. Де атънче, пълъ ла 1710 Кантемїр аѣ зртат а маї прелъкра Історїа Імперїеї Otomane ши с'аѣ хъръзїт ствдїмор ши лнгрїжїрелор черъте де а са пзтероасъ фамїліе; кьчї ел абеа патръ фїї ши патръ фїїче. Каса лвї ера randевъ (лнтълнїреа) де Търчї ши де Крещїнї, карїї се деосебеа прїн а лор лзміні, ши ел ера тот одатъ ши pazемъл ачелора карїї реклата ацїѣторъл сеѣ.

Лн кърсъл ачестеї де не зртъ петречерї лн Константїнополї, че аѣ цїнѣт патръ анї, Кантемїр авѣ прїлеж а търтърїсї а са рекънощїндъ кьтръ Далтаван, кареле лн кърсъл петречереї сале лн Молдова аѣ фост контрактат къ фамїліа лї Кантемїр о адевръратъ прїетенїе. Бъръзъдїа ши мерїтъл ачествї сераскїер, тръсесе асъпра лвї жалъзїа марелъї vezїр, кьчї ачеста кьпътастъ дела сълтанъл зп ферман де дїсцереареа лвї Далтаван. Дар Кантемїр, гъсїнд кїп де а четї ачест акт, л'аѣ лнпъртъшїт прїетепълвї сеѣ, кареле лї мълцътї фъръ лнсъ а кьзта де а се ферї де декретъл зрїеї, зїкълнд: „Къ пропїа повъзъеще тоате спре челе въне, ши лнтр'адевър ачeastъ лнкьпцїзраре лнпїедекълндъл а се афла ла лнкрентата лнвїндере де Цента, і дескїсе постъл чел лналт де mare vezїр.

Кантемїр аѣ зїдїт ла 1709 дъпре ал сеѣ план, зп фръмос палат не цертърїле Восфорълї ши л лнподовї къ о кълечере прецїоасъ де марморе антїче. Ачест палат

*) Triumphus.

къ тоате а лѣи авері, секвестрѣндѣсе маї дн зрмъ, днкѣнѣ а фї пропріетатеа сѣлтаней Валіде. Дн ачест лѣкаш днкѣнтѣтор, днфрѣмѣседат днкъ de а са фаміліе, петречеа пріндѣл Дімітріе о віадѣ дѣлче дн миезѣл днделетнічірлор літераре, кѣнд de одатъ фѣптѣріле лѣи Петрѣ чел маре л'аѣ ріпіт дін ачеастъ віадѣ пачнікъ.

Ніколаї Маврокордат domnea не атѣче дн Молдова, поарта фавореа не аскѣне планѣріле країзлѣи Свезіей Карол XII., кареле дѣпъ пердереа вѣтѣліей de Полтава, с'аѣ пѣтѣнїт а петрече кѣдїва ані дн Молдова шї апѣме ла Варніца апроане de Bender. Ресвоїл къ Росіа дескїзѣндѣсе ла 1710, поарта с'аѣ днгрїжіт а нѣмі зп алт Domнітор дн Молдова, пентрѣ-къ Маврокордат, de шї днвѣдат шї къ маре днбредере ла Константінополї, нѣ днтрѣнеа днсѣшїмеле не-апѣрате пентрѣ о епохъ de ошїре, не-авѣнд нічі черкареа, нічі кѣражѣл лѣи Кантемір. Тоці Тѣрчії, карїї се днгрїжеа de апѣрареа імперіей Отомане, шї маї алес Ханѣл Тѣтарлор, аѣ стрїгат къ нѣмаї Дімітріе Кантемір ера дн старе de а фаче слѣжѣе марї дн асемене греа днпреїзраре, дар шї Кантемір превѣзѣ кѣт ар фї пѣтѣт фолосї не Молдова, шї кѣцета нѣмаї ла сїнгѣрѣл фолос а патріей сале шї ла кѣдїгареа неатѣрнѣрей, дн-кѣт аѣ прїїміт ачест греѣ пост каре л'аѣ фост рефѣзат дн тімп de паче.

Стѣрѣреа порѣей дн ачеастъ днпреїзраре аѣ фост атѣт de маре, къ дн лок de а чере дарѣріле, че дѣпре а лор денрїндере, Domнії de поѣ нѣмідї авеа сѣ dee челор днтѣї дрегѣторї а кѣрѣей, кѣар дн-саш поарта аѣ трїміс прїндѣлѣи Кантемір 20 нѣнїї de ванї пентрѣ днтїмпїнареа келтѣеллор кѣлѣторіей сале.

Cocind ла Іашї Дімітріе ВВд., а треїа зі аѣ нѣміт пре воерїї сепатѣлѣи сѣѣ. Пѣс-аѣ не Ніколаї Костїн, маре логофѣт, Лѣпѣ Костакї маре ворнік дн Цара de діос, Іоан Стѣрза, маре ворнік дн Цара de сѣс, Антохіе Жора Хатман. Не зп грек Сїраїтї, маре Пост., не Іоан Нікѣлче, маре спатар, Давїжа, маре ван, Іліе Катардїѣ, маре віст., Сандѣ Стѣрза, маре столнік, Константїн Костакї, маре комїс, іар маї de кредїндѣ пѣрта, інтересѣріле статѣлѣи спатарѣл Іоан Нікѣлче. Боерїмѣа ера ла днчепѣт днгрїжітѣ de карактерѣл чел їѣте, чѣл днфѣдошасѣ маї пайнте кѣнд петречеа къ фрателе сѣѣ, дар нѣ тѣрзіѣ с'аѣ днкредїндѣт de вѣлѣдеїїле сале шї de кѣмпѣтареа Domніей, авѣнд пѣрѣреа ініма прекѣт вшїле кѣрѣей сале дескїсе пентрѣ чїї че нѣзѣе ла ел. Ел аѣ скѣзѣт трївѣтѣл Цѣрей дін ачееа че ера сѣѣ Ніколаї Водѣ, ал тазїлор л'аѣ днпѣдїнат не діѣмѣтате шї аѣ фѣкѣт testament къ діѣрѣмѣнтѣрї се нѣ dee воерїї зечїзіалѣ (desetїнѣ). Асемене рѣндѣеле шї дорїнда de дрептате шї de неїнтересаре, і кѣдїгасе драгостеа тѣтѣрор. Кантемір нѣ тѣрзіѣ аѣ лѣат дела поартѣ поронкѣ а дѣра дн прїтѣвара віїтоаре зп под не дѣвѣре пентрѣ тречереа оастей Отомане, а прегѣтї къ а лѣи келтѣїалѣ квартїре de іарнѣ пентрѣ Svedezї шї Казахї, шї а адѣна дн magazаме провіант пентрѣ кампанїа віїтоаре, ла каре шї ел авеа сѣ днпреїзрѣ лѣ-крезе къ зп корпос de оасте Молдованѣ.

Пре лѣнгѣ ачесте мареле vezїр н'аѣ зїтат аї чере сома каре і нѣмѣра Domнії ла алор днказнаре.

Стѣпрат de нестаторнічіа шї de арбітріа (самоволнічіа) гѣбернѣлѣ тѣрческ,

Кантемір аъ хотърѣт а се ресъзна аспра тарелѣи vezir. Ценѣи ши порокъл армелор лѣи Петрѣ чел таре, тот де о крединѣ кз Dimitrie, ши де а кърѣиа фѣптѣре ел мѣлт се шѣра, л'аъ лндемнат а скоате патриа де сѣзъ свзереитатеа порѣеи ши а о ашеза сѣзъ протекѣиѣ Рѣсѣиѣ.

Кеар не атѣпчае Петрѣ чел таре трѣмесѣ кѣтрѣ Кантемір ка агент не зп доктор грек аѣме Поликала, кареле авеа а са лнкредере ши прин кареле і проѣвѣсе kondiѣиѣе челе маї фолоситоаре пентрѣ Молдова. Кантемір, ка зп принѣѣ крещин ши маї алес интересат пентрѣ а са патрие, пѣ аъ лнтѣрѣиет а лнкее кз ачел монарх зп трактат кз зрѣшѣтоареле пѣпктѣрѣи:

1) Молдова ва кѣпѣта а сале веки хотаре кз аѣзѣторѣл Рѣсѣиѣ.

2) Домнѣл, воерѣмеа ши попорѣл вор ѣвѣра крединѣ Царѣлѣи ши вор лнкее кз дѣпѣл алаандѣе лндатѣ че ва трече оастеа Рѣсѣиѣ лн пѣтѣлѣтѣл Молдовеи.

3) Домнѣл Молдовеи ва зпѣи а са оасте кз трѣпеле Царѣлѣи спре а терѣе асѣнра Тѣрѣилор кз пѣтере лнтрѣлѣиѣтѣ.

4) Домнѣл Молдовеи ши тоѣи зрѣта ши сеи вор авеа лн Цара лор о пѣтере пентрѣрѣиѣтѣ, афлѣндѣсе сѣзъ протекѣиѣ Рѣсѣиѣ.

5) Ниѣи о алѣтѣ фамѣлие пѣ се ва пѣтеа лѣлѣда не тропѣл Молдовеи лнапѣтеа етѣнѣереи фамѣлиеи Кантемірѣши.

Пре лѣпѣгѣ ачесте понтѣрѣи с'аъ маї хотърѣт кѣтева тѣсѣрѣи админѣстрѣиве: пентрѣ венѣтѣл Домнѣлѣи ера лнсетнат о-кпеле ши вѣтѣиле Цѣреи, с'аъ лнтѣрѣиет маѣилор ши тѣпѣстѣрилор се еие зечѣиѣала (desetina) деспре мошѣиле лор, Молдова авеа се ѣие о оасте де 10,000 оѣменѣи. Рѣ-

сѣенѣи пѣ се пѣтеа лнсѣра лн Царѣлѣи ниѣи кѣпѣтѣра мошѣи. Домнѣл пѣ пѣтеа се пѣарѣлѣ не воерѣи фѣрѣл сѣатѣл тѣтѣвор ши ѣскѣлѣтѣра мѣтрополѣтѣлѣи, асемеѣе с'аъ хотърѣт тѣлѣл Домнѣлѣи а фѣи: „Преалѣтѣннат Домнѣлор а Молдовеи, аѣтворѣтор ши колега сеаѣ алаат а Рѣсѣиѣ.

Ачест трактат, лнкеет лнпре минѣстрѣи Рѣсѣенѣи ши Вѣстернѣкѣл Лѣка, с'аъ рѣтѣифѣкат (лнтѣрѣиет) де Царѣлѣи ла Лѣцк лн Пोलонѣи лн ^{13/24} Април аѣлѣи 1711. Пѣзѣндѣсе сѣиѣлѣл ѣмперѣиѣ, с'аъ експедѣит лѣи Кантемір прин зп трѣмес лнадѣнс.

Кантемір с'аъ лндѣторѣи а лнпѣртѣши Царѣлѣи тоате ѣѣиѣцеле тревѣитоаре, атѣт деспре пѣтѣрѣл оастеи че авеа сѣ адѣкѣл кз сѣне, кѣт ши деспре тѣсѣрѣиле неапѣрате а ле лѣа пентрѣ немерѣреа ачестѣи проект тѣреѣ.

Дѣрѣреа подѣлѣи не дѣпѣреа зрѣта, принѣнѣатѣрѣиле да летпѣл тревѣиторѣлѣ, еар келѣтѣиѣала лѣкрѣлѣи се фѣчѣеа де кѣтрѣ ноарѣтѣ.

Кѣ тоате ачесте лѣкрѣл се фѣчѣеа лнадѣнс не лнчет, лнсѣ аша ка сѣ пѣ деие Тѣрѣилор вре зп преѣвѣс деспре легѣтѣрѣиле лнпре Молдова ши Рѣсѣиѣ. Деспре алѣтѣ парте Петрѣ чел таре фѣчѣеа преѣгѣтѣрѣиле кѣвѣните пентрѣ ачаестѣ експедѣиѣе ши пентрѣ а лнтѣмпѣна тречереа Тѣрѣилор дѣпѣоаче де дѣпѣре. Дар ши асѣѣдатѣ сѣатѣрѣиле Бранкованѣлѣи аъ лнпелат не Царѣлѣи ши арѣиѣа са пѣ аъ сосѣи лндестѣл де тѣмпѣрѣл спре а пѣтеа лнпедѣка тречереа дѣштѣанѣлор не малѣл етѣлѣг а дѣпѣреи.

(Ва зрѣта.)

E C M E N A.

(Пѣстореск.)

Дитр'о зі фoарте фрзтоасъ, не кжд соареле
сѳинѳисе,

Коріос лжг о флпжжъ, не Естена дпжжнсе,
Фінд сінгзрі фъръ марторі, де крззімеаі се
плжпѳеа.

Ва дпсъ каре лп тайнъ, не джпсзл тзлт лл ізѳеа,
Мзлзжміт се фії лї зісе, д'а теа фраѳетъ сінѳіре;
Тот че 'мївине дела тине, 'мі аѳче ші тзлзжміре;
Кжд тз кжпцї, ал тзъ глас дзлче, 'тм плаче,
с'л репетез;

Кжд 'тм даї флорї кжтѳоѳатъ, кз плчере ле
пѳстрез;

Не копачї де гѳсеск іаръ, пзтеле меї скріс де тине,
De é a жїніці трѳсъръ, черчезез с' о кзпоск віне;
Аї пзтеа се маї зічі джкъ, кз віѳаца 'дї е де прісоз?
Амор се нз авем дпсъ, кчї е ле прїмеждїос. —

Бу прїетешг статорнік, ініма'т дї фѳгдзѳеце,
Фър' а фї дпсъ аморзл не каре а та дорѳеце,
Зїлеле ле вом петрече, амжндої а копворбі,
Търша та 'тм ва фї драгъ, ка п' а теа о воїз ізві,
Дакъ а роаделор тале пжргъ 'тм веї дао тіе,
Шї еѳ а флорїлор теле, воїз пѳстрао пзмаї дїе,
Шї прїетешгзгзл постръ, аїзъ фелзл аморос,
Ної амор сь п' авем дпсъ, кчї ел е прїмеждїос.

Dămuezей зісе пѳсторзл, о! че крзѳъ рѳсплътїре,
Ата інімъ 'пїетрїтъ, нз 'тм фаче деосевїре,
Кз прїетешгзгзл аста че хрѳненї дзререа теа,
'Тд ва плчѳеа с' аззі джкъ, не рївалїтї а кзїта,
Градіоасацї анлекаре, каре джлпцат тз дїне,
О с' о аї шї пейтрз джшїї, ах еѳ о кзпоск преа віне,
Атзїтоареледї грацїї, жзтветзгзї плїн де фїорї,
Тревзїа сь нз ле шїе, рївалїтї чеїлалдї пѳсторї.
О! де мїї де орї маї віне. . . Нз! 'ї рѳспзпсе
фрзтоасъ

Воїз лп окїцї а фї пзмаї, прекзт іар шї кре-
дїпчоасъ.

Атзїтоареле мї грацїї, шї жзтветзг каре зічі,
Шїе 'тд вор фї пѳстрате, де шї сжїт рѳсплътїрї мїчї,
Ноїз аскзлтанїчї оѳатъ, кжптечеле че 'тм вор сїзне,
Рївалїцї, фъръ рѳчеалъ фїе плїне д'ал меї пзте:

Еїтре джшїї тот'азпа, окїз 'тм ва фї серїос,
Амор се нз авем дпсъ, кчї ел прїмеждїос. —

Еї віне зісе пѳсторзл, влзїкъ вреї спре рѳсплътїре,
De рївалїтї меї пзцїпъ, ам фаче деосевїре.

Кзпощї къ але лор інімї, нз дї с'аз джкредїпцат
Ка а теа; шї де ачѳеа пзцїп о аї преѳерат;
Ор каре ар фї фѳкзто. — Дар кжд воїз фї 'н
депъртаре,

Ініма дї нз о сь сїмцъ д' амъ веѳеа перѳѳдаре.
Веї веѳеа кз тзлзжміре нз ал зілелор сѳжршїт,
Сінгзръ фъръ de тине, прїетѳелз тзъ ізвїт. —

Нз тз кзпощї джкъ віне, саз зік, кз те преѳачї
поате,

Тї рѳспзпсе пѳсторїца, де а нз м' кзпозѳе тоате,
Еѳ нз ам ачѳеа пзтере, ка сь сїмц аша пзцїп,
Тот че інімїтї деїдеантъ, джтрїстаре шї сѳспїн.
Шїї, кжд аз плекат д'аїчѳеа, тз лп тоатпа чеа
трекзтъ

А інімїтї тзрѳзраре, де тоцї а фост кзпоскзтъ;
Тжпѳра целѳаса Doric дитр'а дїнс джї о 'нпзта,
Дитр'о де пѳсторї тзлзжїме, венї а тз кзѳта.
Кзт пеказ атзпчї асѳпрѳї, а сїмцїт сѳѳлетз'н шїне,
Но аскзнде; кз дї аз снзсо пѳсторїї еѳ о дїїз віне.
Кзпоск кжт ал депърдїрїї мїнзт, есте дзрерос,
Амор сь нз авем дпсъ, кчї ел е прїмеждїос. —

Ч ар фї пзгзт маї тзлзжїче, о амантъ пѳсторїцъ,
Ворзл де Амор лїнсѳеце, аста е а еї дорїпцъ.
Іар ел каре п' аїцентазе, атжт кжт а аззіт,
Фъръ de Амор нз поате, пїчї аша фї тзлзжміт.
Шї ка сь 'тм довжндеаскъ, аст амор че ел дорѳеце
Кз фїнеце делїкатъ, а сь слзжї сь гжндеце, —
Тревзѳе а тз сѳзїзне дїе, шї дїнтр' астъ зі
Сѳспїнжнд ел 'ї рѳспзнде д' амора нз маї ворбі,
Фінд кз ата одїхнъ, прїетешгзгзл дорѳеце
De ачѳеа шї лзї пзмаї інім' ам сь копсѳїнѳеце
Кз тжпѳра Doric дпсъ нз поцї а тзгзѳдї
Дакъ еѳ ам фї ізвїто, ар фї врзт а м' аззі,
De кжте орї мїаѳ зіс окїї не Естена пѳрѳѳеце:
Vino Корїос ла мїне, аморзл тзъ de хрѳнѳеце
Чеї маї фрзтошї окїї дїц лзте, джзадар м' ар фї
кемат.

Те ізѳеат атзпчї не тїне ка жп кредїпчос амант.
Акжт аморзл ачѳста че ініма'дї депъртеазъ,

Грижелей дѣлѣкѣрате, че не тине те 'нтрѣстеазъ,
 Ле воѣхъ хрѣни пентрѣ дѣнса, ши дие ѣд воѣхъ пѣстра
 Тот, ор че прѣтешвѣгл маѣ преціос ва аена, —
 Рѣспѣндем те роу л' ачестеа. Ла ачестѣ азѣре
 Еа арѣмас аторѣтѣ, пѣтъ фѣрѣ de сѣнѣре,
 Ш' аш аскѣнде тѣрѣзрареа, дѣзадар с'а невоѣт
 Сѣнт воалѣ дѣне канѣ, кѣчѣ і с'а дескоперѣт.
 Пѣсторѣл а кѣпоскѣто дѣ inima еѣ аскѣнѣс
 Шѣ de че градѣ атѣнчаа, ши а лѣѣ нѣ фѣ пѣтрѣнѣс!
 Дѣсѣжрѣшт тѣчереа рѣнсе, дѣпѣ че спре ел с'а
 'нторс,

Сѣ фѣрѣм ера маѣ вѣне d' аст атор прѣмеждѣос.
 Дар дакѣ прѣтешвѣгл, сѣмпѣз ѣд наре греѣ дие,
 Шѣ фѣрѣ атор нѣ поате, inima та сѣ ѣл дие,
 Шѣ de време, че лѣѣ пѣтаѣ, воещѣ а д'о консѣнѣдѣ,
 Мѣ сѣнѣѣ, ши еѣ крѣзѣнеѣ, іар не Doric, н' о іѣвѣ.

Traduc de A. Iorgulescu.

Domnule Redactor!

Проектѣл de magiarizare, prin care сѣ чеаркѣ а сѣ da о ловѣтѣрѣ de тоарте па-
 цѣѣ ши лѣмвѣѣ ромѣнѣщѣ ши дѣ Трансѣл-
 vania, есте лѣкрѣ de бѣгат дѣ сѣмѣ, пѣнѣ-
 маѣ de Ромѣнѣ, dar ши de алте пацѣѣ, маѣ
 вѣртос, пентрѣ-кѣ ачестга се фаче Ромѣ-
 нѣлор дѣ ал нѣоспрезечелѣ вѣк, адекѣ пе
 кѣнд'Европѣнѣ трѣмѣт пѣтере дѣарматѣ
 дѣ Сѣрѣа, ка сѣ скапе пе Сѣрѣенѣ de сѣла ши
 тѣранѣа лѣѣ Мехмет Алѣ. — —

Оаре попѣлѣацѣа ромѣнѣ de с'ар ma-
 giariza, Сѣсѣмеа нѣ се теме, кѣ дѣпѣ зѣ
 кѣрс de време ва азѣ кѣ пѣтѣлѣзѣнѣре то-
 нѣл порѣнѣчѣтор: „Акѣм тѣсаѣ сѣ вѣ
 magiarizaci ши воѣ!“ Кѣчѣ стрѣкѣндѣ-
 се екѣлѣврѣл, че пот зѣрѣ дѣ вѣитор? Афар
 пѣтаѣ дакѣ Domnii Casii, кѣ пѣдеждѣ дѣ

Dumnezeu, vor zice ca ши Romѣнѣ: „Днеле
 kinezesc oameni, ши алтеле порѣнѣчѣе Dѣ-
 Dumnezeu.“

Кѣ тоате ачестѣ дѣалта стѣпѣнѣре,
 вѣзѣнд кѣ ачѣ прѣтенѣе, есте вѣтѣмѣ-
 тоаре пентрѣ зѣнѣ дѣн сѣнѣнѣнѣ сѣѣ, се vede
 кѣ prin нѣа rezoluцѣе нѣ с'аѣ депѣртат de
 zica зѣнѣ дѣнѣлѣпт, каре есте чѣ зрѣмѣтоаре:

„Стѣпѣнѣре фѣрѣ стѣпѣнѣдѣ нѣ поате
 фѣ, ши амѣндѣоо ачестѣ алкѣтѣеск зѣ тот.
 Политика dar, тревѣе сѣ фѣе пентрѣ фоло-
 сѣл тотѣлѣѣ, адекѣ ши а стѣпѣнѣрѣѣ ши а-
 челор стѣпѣнѣдѣ, кѣчѣ de ва фолосѣ пѣтаѣ
 пе стѣпѣнѣре ши ва вѣтѣма пе чеѣ стѣпѣ-
 нѣдѣ, ватѣмѣ пе стѣпѣнѣре.“

Аша dar Romѣнѣ din Transilvania,
 карѣ пѣтеа фѣ тѣхнѣдѣ de neporocirѣ чѣѣ
 амерѣндѣ, ла лѣмва маѣчѣѣ, каре есте ш' а
 релиѣеѣ лор, п'аѣ алт мѣжлок, декѣт сѣ
 роаѣе пе Dumnezeu, ка сѣ лѣтѣнѣѣзѣ пе
 дѣмпѣратѣл ши монархѣл Трансѣлванѣеѣ, аѣ
 апѣра de ачестѣ вѣтѣмаре, кѣчѣ пѣтаѣ
 дѣмпѣратѣл поате сѣ ле зѣкѣ:

„Ачееа че нѣ воѣдѣ сѣ вѣ факѣ воо алѣѣ,
 нѣ воѣдѣ нѣчѣ воѣ сѣ фачеѣѣ Ромѣнѣлор кол-
 лѣкѣѣторѣлор вошрѣѣ.“ —

Шѣ аша Domnule Redactor, лѣнѣнѣндѣ-
 се вѣфорѣл полѣтѣеск, іарѣнш vom кѣнта:

„Cine е Dumnezeu mare ca Dumnezeuл
 пострѣ, кареле фаче мѣнѣнѣ ши дѣ ал поа-
 спрезечелѣ вѣк. — Ал Дтале шчл.“

Орашѣл Кѣштѣлѣнг, дѣ Цара ромѣ-
 неаскѣ. 1842.

Dimitrie Jianu,

Професор.